

ցարենեան պարզեւե կարողութիւն, որպէս զի անոնց եռանդուն աշխատանքներով Ձեր վսեմութեան իմաստուն ղեկավարութեամբ մեք այս Ս. Յրկիր յառաջդիմեք եւ բարգաւաճի խաղաղութեան մէջ եւ՝ արժեցնեք իր նուիրակն՝ անունը, յեա այսու եւս, դաւաճալով իսկական կեդրոնը եւ նուիրական օճախը կրօնական յայնժեանեաց, ներում մեծու եւ բարեպաշտօն կեանքի:

Այս երախտապարտ կը զգանք Ձեր վսեմութեան այն ազնիւ խօսքերուն համար զորս ռազմեցիք մեզի: Կ'ապանովցնենք Ձեզ քի մենք զանոնք պիտի քնդունինք մեր սրտին եւ հոգիին մէջ ու պիտի ջանամք լաւագոյն ձեւով իրականացնել եւ կատարել մեր պարտականութիւնները օճախին Աստուծոյ մեր երկնաւոր Հօր, որուն փառք եւ պատիւ այժմ եւ յաւիտեան:

Պատրիարքաւ Հայոց, Երուսաղէմ

6 Դեկտեմբեր, 1945

Հրովարտակի յանձման արարողութեան աւարտին, հայ եւ օտար քաղաքացիները առաջնորդեցեան ընդունելութեան սրահը, ուր հիւրերը մի առ մի ներկայացուցեան Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր եւ Բարձր Դոմինիոն, Հիւրասիրութեան ու մեծարանքի այս զործողութենէն ետք, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայոցը հրաժեշտ առնելով Բարձր Դոմինիոնէն, դարձաւ վաղէք իր հետեւողներով:

Բազմութիւնը ժողովուրդին, ժառանգաւորաց աշակերտներ ու Միաբանութիւն վանքի աւագ դրան առջև կը ոպասէին նորին Ամենապատուութեան ժամանակին. հասաւ ան ժամը 1.30-ին, ներկաներու խանդավառ ծափերով ու թափօրով առաջնորդեցաւ Պատրիարքաւորն իր հետեւողները: Բազմեցաւ իր Գահը: Ժառանգաւոր աշակերտներ՝ առնելով Սրբազանին օրհնութիւնն ա՛յլը մեկնեցան. իսկ Միաբանութիւնը ու աշխարհական ներկայացուցիչները պատասխանեցան աւ խմելոյն Սրբազան Պատրիարք Հօր արեւատութեան, Ս. Աթոռոյ պայծառութեան, Եկեղեցւոյ հաստատութեան եւ մեր սիրելի կարեւորքին համար: Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայոցը քարոզարկութիւններ խնջողց նաեւ Անգլիոյ Վեհ. Թագաւորական թաղապետ:

Թեան եւ աշխարհ խաղաղութեան համար, Միկնեցան ներկաները Սրբազան Հօր ալը համբուրելէ հոգք:

ԳԱՆՎԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՍԸ

Ս. ՅԱԿՈԲԱՆԸ ՅԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

Նոյն օր՝ յեռ-միջօրէի ժամը 2-ին, ժողովուրդը արդէն իսկ խոնուած է Մայր Տաճարի գաւիթին ու բակին մէջ: Քաղաքի մարմնամարդական միութիւններէն՝ Բարեօրիացի, Հ. Յ. Մ. Ի եւ Հ. Մ. Բ. Մ. Ի ուսումնական երեք խումբերը կը հսկեն կարգապահութեան Աւագ Թարգման Հօր. Տ. Գրիգոր Լեզ. Ոսկանեան՝ իր հետ ունենալով Ս. Աթոռոյ աշխարհական պաշտօնեաներէն մի քանին, կը դիմաւորէ ժամանող բարձրաստիճան օտար հրաւիրեալները ու կ'առաջնորդէ իրենց յատկացուած տեղերը: Ժամը ճիշտ երեքին լեցուն է արդէն Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարը: Հոգեւոր պետեր ու ներկայացուցիչներ տեղաւորուած են ձախակողմեան դասուն մէջ. իսկ կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ եւ հրապարտներ՝ առեւտրոյ, Եկեղեցւոյ նաւը եւ երկու թեւերը բռնուած է հետաքրքիր հաւատացեալներու բազմութենէն, ու կը յորդի մինչև արտաքին գաւիթ եւ մինչև Եկեղեցւոյ բակը:

Վերը՝ Պատրիարքաւորն իր հետեւողներէն արդէն պատրաստ է եկեղեցական թափօրը: Պատրիարքական ճոխ իր զգեստաւորման մէջ է Ամենապատու Սրբազան Պատրիարք Հայոցը՝ ու կը գլխաւորէ թափօրը, իր աջին աւ ձախին՝ զգեստաւորուած կը տեսնուին իրենց Գրիգոր. Տ. Տ. Սրբ. Ուրբէն եւ Մամբրէ Սրբազան Արքեպիսկոպոսները, որոնք փութացած էին մասնաւորապէս Գահակալութեան ուղի հանդիսութեանց բերելու իրենց ներկայութիւնը ինչպէս նաեւ ժողովուրդին խնդակցութիւնները: Գերաշնորհ Արքեպիսկոպոսներուն կը յաջորդեն շարքերը Ս. Աթոռոյ Միաբան վարդապետներու, տիրացուներու եւ ժառանգաւորաց վարժարանի երգեցիկ խումբին, բոլորն ալ ներառելու շուրջաւորներու եւ շտապիչներու մէջ միաձեւ գեղեցկացած: Ժամը երեքին, Պատրիարքաւորն կամարներուն տակ կը

հնչէ «Հրաշափառը ու թափօրը անոր ըրթմովը ծանրօրէն կ'իջնէ Եկեղեցի: Հոծ բազմութիւն, դաբախութեամբ պայծառացած աչքեր, իրենց արցունքները մամիկաներու, որոնք սա պահուն կասկածէ դուրս է թէ ինքզինքնին չեն, փոխադրուած են ուրիշ աշխարհներ, հայ հողի ու հայ հողի աշխարհները... Սրոյց Յակոբեանց Մայր Տանարէն ներս» թափօրը կ'ուղղուի Սուրբ Գրիգորի մատուռը: Հրաշափառն կը յաջորդէ հաս Որ հեն յետքեանն Որդուց Որտաւ ման շարահանը, մինչ Սրբազան Պատրիարք Հայրը կը կատարէ խնկարկուքեան արարողութիւնը և Եկեղեցի մուտքի իր ուխտը Ս. Գրիգորի մատրան ժէշ: Ապա թափօրը կ'առաջնորդուի Մայր Խորանի աջակողմեան դասը, իր գեղով Ուրախ լիւր շարահանը:

Հոս, հանդիսապետ Սրբազան Պատրիարք Հայրը արտասանելէ իսկ «Աւրաթի ծղէ Թայք ասէին ցիւ ի տուն Տեառն երթցուք մեք» Եկեղեցի մուտքի աղմուկը՝ յարակից քարոզով ու աղօթքով, կը բարձրանայ Աւագ Խորանի թեմը՝ առաջնորդուած Գեղաշնորհ Սրբազաններէ և Միաբան վարդապետներէ: Հոգեշնորհ Տ. Սերոբէ վրդ. Մանուկեան կը կարգայ Արքայական Հրաշափառնի անդիլներէն ընդգրկել իսկ Հոգ. Տ. Հայրիկ վրդ. Աստուծան յոյսին հայեւրէն թարգմանութիւնը: Վաղ՝ Գերշ. Տ. Եղիշ վրդ. Տէրտէրեան, Ս. Աթոռայ Լուսաւորապետ Հայրը, կը խօսի հետեւեալը իրեն ուղեւոր, զգացումով առաջուկ և յուզումով եփուկ մայրով մը, որ միշտ իրն է այս կարգի պարագաներուն:

Սօս բարձրաստիճան հիւրերը իրենց յաջակցումը սեղերուն մէջ:

Ո Ւ Ղ Ե Ր Յ

ԳԵՐ. Տ. ԵՂԻՇԻՆ ՎՐԴ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆԻ

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայր, Հասկնալի յուզումով մըն է որ, յանուն այս դարաւոր Արոսի Միաբանութեան եւ անոր ետեւ կեցող ժողովուրդին, կ'աղչունեմ այս պահը որ Ձերն է եւ Ձեզմով այս Հաս-

տատութեան եւ Ազգին: Այդ յազումը ասկայմաւոր կը ստեղծուի, այսինքն կը ծաղկոտանայ իմ մէջ, երբ կը մտածեմ որ այս տայիքն իսկ՝ Ս. Յակոբի դարաւոր Արոսը պատանդ սուգի ֆոյր կը վերնայ լոսնին Ձերդ Ամեն. առաքեալ Երեմիայի տէր եւ Երեմիայի փեսայ, կուգայ ուրախութեամբ լեցնելու ինչպէս սիրեցեալ՝ այնպէս ալ Արոսին պարտաւոր է:

գլխի վզանի մեջ քեռայ, պանին՝ նախաբաններում լայն հազարավոր կը կատարուի այս սրբազան ծածանը լեցնող մեր ժողովուրդի խոստովանակներու արժեքում։ Առանձին ապահովման են՝ որոնք դիտին չեն բացասուիդ, յուզումներ են՝ որոնք չեն վերադառնալ, վառն զի՝ պանը վեր է մեղքի, ու կը վերառափեն մեզի մեր պատմութեան դարաւոր խորհուրդը։

Ուրիշ ժողովուրդներ՝ իրենց արժանեք օծած ժամանակ, բերես այցուն այս կարգի բարձրագոյն յուզումներէ, մենք այդ յուզումը, սրբազանը, քանի՜ դուր է փոխադրած ենք մեր օրբազան Տուններէն ներս, ամեն գահու-կայսի վրայ դնելով մեր բովանդակ ապրումներուն զուտարը, երբ առաջնորդած ենք զանոնք իրենց գանձերէն։

Տեղը էլէ հոս Սրբազան Հայր խօսելու արժանիներէն, մեր եսին կայ մեր հաւորդ դարը, ամենախնդիր նուիրման, բոլորեալներէ սպասին Ս. Արքայ, խնամահագոյն պատօժներէն մինչեւ բարձրագոյնը։ Քառաբարձը դուր, ստեղծագուն պատրաստ։ Քյս սխալակն վերելին հեղինակը մեր արժանին Սրբազան Հայր։ Իբր ռաւոյցի, կրական վարիչ, արտաքին յարաբերութեանց մարզ, եւ յուստարապետ՝ փառաւորած է մեր անկողնի եւ փառաւորուած անով։

Ասան զոր էլի ետ գիտի մատուցանեմ մեր օրհնումը մեծներուն, վստահ եմ թէ իր մէջ կը պանէ հոգիները յոյզեր, երգները բոլոր անոնց, որոնք դարեւ ի դարս առին զայն նոյնքան օրհնուած իրենց մասներուն մէջ, իւրաքանչիւրը իր սեռէն, իր նուիրու-մեն իր կրակներէն բան-մը դնելով այդ խորհրդաւոր մակարին։

Սրուադիմի Արքայ իր ժողովուրդին պէտք անցեր է հուշէն եւ սուրէն եւ հասեր նոր ժամանակներու սեռին։ Ենորհիւ այս գաւազանին մեծիմաստ՝ հին բառով եռամեծ տեսնուն։

Կը յանձնեմ զայն մեզի դողդղակին ինչպէս յուսապատար, քեռանկա պիտի ըլլայ ծաղիկեալ գաւազանը Ահարոնի, ուրիշ բարեկէ օրհնենք եւ սեռ միայն պիտի ճառագայթէ պղծ անձուն արժանի կարօս մեր ժողովուրդի բոլոր շարքերուն։

Այս վարկեանէն իսկ՝ Սրբազան Հայր դուր կը մտնէ Հայաստանեայց Սեղեցեւոյ ամբողջ փառքին, կարմիր գեղեցկութիւն-

ներուն եւ անբաւար կանանց յոյսին աստուածային ամպնովանին մէջ։

Արքայ Միաբանութիւնը եւ ժողովուրդը աստուածային նայուածին օակ իրարու կ'ընծայուին։

Լեզուքան եւ խորհուրդի պան է, զգացման համբաններ կը ներման եւ բառեր կը դադրին իրենց կեդրէն։

Սրբազան Հայր, մեզ կը յանձնենք մեր հակասադին որ հակասադին է Հայաստանեայց Սեղեցեւոյ։ Ս. Արքայը պատգամ առաքեալներուն բարեխօսութիւնը եւ աստուածային օրհնութիւնը կը հայցենք մեզի։

Խորին երախտագիտութիւն այս առթիւ Բրիտանական, մեծագոր Կառավարութեան, Նորին Վեհափառութիւն Քաղաւոր-Կայսեր, Նորին Վեհափառ Պաղեսթինի Բարձր Դոմիսեր Սրբ Արքի Բրիտանական եւ Պաղեսթինի Կառավարութեան բոլոր արժանապարզ պատգամներ, Ս. Արքայը նկատմամբ իրենց ի գործ դրած բարի ջանքերուն եւ համակցակց վերաբերմունքին համար։

Այժմ կը հրակիւնեն յարգանք մեզ Ամենապատուութիւնը, կատարել ճնշողի իր կանոնական ուխտը Ս. Սեղանի տալիս։

Ուղերձի ընթացքին՝ երբ կ'ըսէր Լուսարարապետ Հայրը. «Կը յանձնեմ Ասան մեզի դողդղակին, ու թող ըլլայ անկողն ծաղկեալ գաւազանը Ահարոնի ուրիշ բարեկէ օրհնենք եւ սեռ միայն ճառագայթէ...» Եւ կը յանձնէ Պատրիարքական Իշխանութիւնը խորհրդանշող Ճուլը (Ասա)։ Ուղերձէն ետք Սրբազան Պատրիարք Հայրը խորհրդանշող ծնկաշող, զխաբար, կ'արտասանէ իր Ուխտը մանր ու հանգիստաւոր։

Ո Ւ Ն Տ

Պոստաման եւ ուխտն առաջի Աստուծոյ եւ առաջի Մերոյ Սեղանոյ, Նոյնի մօտ եւ հաւատարմութեամբ հսկել զործադրութեան կարգաց եւ կանոնաց եւ աւանդութեանց Միաբանութեան Առաքելական Արքայ Սրբոյ Յակոբեանց։

Ուխտն լինել հաւատարմ Ազգիս եւ Հայրապետական վերին իշխանութեան Ամենայն Հայոց։

Նաեւ ուխտեմ կալ մնալ հաւասարիմ հպատակ Օգոստիառ Վեհապետին եւ իմաստուն եւ արդարասէր կառավարութեան Մեծին Բիշտանիոյ։

Ընկալցի զուխս մեր եւ զգործս ձեռաց մերց ուղիղ արասցէ ի մեզ Տէր եւ զգործս ձեռաց մերց յաշոդեցէ մեզ, Ամէն։

Ուխտի արտասանութենէն ետք, Գեղը Տ. Տ. Խաչ, Ռուբէն եւ Մամբրէ Սրբազանները՝ կը բոլորուին ծնկադոգ Պատրիարքի Հոբել ու դրած իրենց ձեռքերը անոր զըլխին, միաբերան կ'արտասանեն «Պահպանի՛ր եւ Աստուածային օրհնութիւն եւ օժանդակութիւն կը հայցեն Պահպալիչն Համար։ Ապա Ս. Պատրիարք Հայրը ոտքի՝ դարձած իր ժողովուրդին, կ'ընէ իր ուխտի խօսքը։

ՈՒՒՅՏԻ ՊԱՐԱՌՁԸ

ՄԱՐԿ. Ս. ՊԱՅՏԻԱՐԻ ԶՕՐ

Այս ցուծիքական յարկին տակ, Աստուծոյ Տան մէջ եւ Անոր առջեւ, հպատակելով Անոր կամին, բացարձակ անձնասուրբամբ Կատարեցինք այն սրբազան ուխտը որ կապուած է Սրբոց Յակոբեանց Առաքելական Աթոռին հետ։ Հպատակելով Աստուծոյ կամին կատարած եղած սրբազան պատրաստութիւնը մեր պատշաճին, իբրեւ մէկը որ զինուորագրուած է Աստուծոյ ծառայութեան։ Կատարելով մեր ուխտը, Աստուծոյ անուցով, կ'ընձ եղանք մեր կամն ու կեանքը անոր անուցով, ղեկելով զանոնք եւ այն իշխանութիւնը որ մեզի յանձնուած է, Անոր հրամանին ներքոյ։ Կը հաւատանք քե յայդ կեանքն ու իշխանութիւնը պիտի յաջողուի այնչափ որչափ անոնք համաձայն գտնուին Աստուծոյ կամին եւ առաջնորդութեան ինչպէս յայտնուած է Սուրբ Դրոց մէջ, Անտարանին մէջ, Նիկիեցւոյ կրօնական եւ բարոյական օրհնաց եւ կանոններուն մէջ եւ որ կը յայտնուին իր նախախնամական ճօշկութեանց մէջ բոլորով իր յաւիտեական եւ անստանձան իմաստութեան, բարութեան եւ սէրին։ Այդ պիտի ըլլայ մեր բնութեամբ, մեր պատշաճին եւ մեր իշխանութեան վերաբեր-

մամբ բնութեանով կը յաղեցնուի այն սկզբունքը որ Պօղոս Առաքելի մօտին մէջ կը կանոնադրուի երբ կ'ընեն. «Ամենայն անձն որ ընդ իշխանութեանց իցի ի հնազանդութեան կայցի, քանզի ոչ ուզեմք է ի իշխանութիւն քե ոչ յԱստուծոյ, եւ ոչ եմք, յԱստուծոյ կարգեալ են։ Այսուհետեւ որ հապառակ կայ իշխանութեանց, Աստուծոյ հրամանին հապառակ կայ եւ որք հապառակ կան անձանց դասատեան ընդունին»։

Այդ պիտի խառնեղանօք Սուրբ Աթոռոյ հովուական այն գաւազանը զոր դարեւ տարուակ փառաւորած են եւ ծաղիկեցուցած մեր երջանկայիշատակ նախորդները եւ որ այսօր կը դուրս մեր ձեռներուն մէջ։ Մենք ընդունեցինք զայն համբուրիւ իբրեւ տրուութիւն եւ պիտի պահպանենք զայն այնպէս օրհնելով յիշատակը մեր երանաւորն նախորդներուն եւ Սրբոց Յակոբեանց վանական ուխտի հաւատարիմ անդամներուն։ Որոնք իրենց իտեալով գոհացնուած եւ ոգեւորուած, նուիրուած եւ սիրոյ անճաղախելիցի ծառայութեամբ պահած ու պատշաճեցնեն զայն տեւականօրեւ դարեւ ի դարեւ։

Եւ զուգ, սիրելի եւ պատուական միաբանակից եղբայրներ՝ ուխտեալ յաջողները անոնց, այսօր, մեզի հետ պիտի նորագէտ մեր աշխատքը, զորս կատարած էք այս օրուր սեղանին առջեւ եւ մեզի հետ պիտի քաջաբան հաւատարմութեամբ, սիրով եւ համեմատութեամբ, լաւագոյն կերպով տարուանկելու անոնց նուիրական գործը։ Մեր կրօնական եւ եկեղեցական կեանքը, մեր համապագորեալ պատշաճութեանք, Ս. Պատարագները, տօնական հանդիսութիւնները պիտի տարուանկուին անխափան։ Տնօրէնական Սուրբ Տեղացի մեր դարեւոր իրաւունքներն մէկ զամ յոյնիակ պիտի չե խափար իր տեղին։ Մեր կրօնական եւ մատուցական աշխատանքները իրենց հաստատութիւններով պիտի եւ տեւականօրեւ յառաջդիմեն ու անհրաժեշտ եւ մենք ամենքս, ամեն օր, պիտի աշխտինք եւ զործենք հաւաքա ճոզեւորական կեանքով, ներսն ամեն տեւակ աշխարհի աղիւցեւորութեան եւ կիրքերէ, որպէսք Սրբոց Յակոբեանց Առաքելական այս դարեւոր Աթոռը՝ որ Մայր Հայրենիքի եւ Մայր Նիկիեցւոյ տեւէ բոլոր անհաւանադարեան Հաստատութիւնն է. — Ուղեղարուն մէջ ծաղկած —